

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kotilainen, Sofia

Title: "Sukuselvyys" antaa tietoa varhaismodernin ajan nimistöä.

Year: 2009

Version:

Please cite the original version:

Kotilainen, S. (2009). "Sukuselvyys" antaa tietoa varhaismodernin ajan nimistöä..
Hiidenkivi, (4), 51.

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

”Sukuselvitys” antaa tietoa varhaismodernin ajan nimistöstä

Suomenkielisen maaseudun väestön etunimien valintaperusteita tai niiden taustalla vaikuttaneita ajatustapoja on varhaismodernilta ajalta tutkittu vasta vähän. Erityisen merkittävästi nimien valintaan vaikutti ennen modernia aikaa se, millaisia nimiä lähisuvussa on ollut. Siksi olenkin väitöskirjatutkimuksessani (*Suvun nimissä*, 2008) analysoinut nimenantoa juuri sukulaisuuden ja sille annettujen merkitysten kautta. (Ks. arvio *Hii-denkivestä* 3/2009.)

Seurakuntien arkistot ja erityisesti niiden luettelot syntyneistä ja kastetuista ovat keskeisiä varhaismodernin ajan henkilönimistön tutkimuksen lähteitä.

Kasteluetteloihin merkittiin 1700-luvulla yleensä lapsen vanhempien etunimet ja mahdollisiin patronyymeihin myös näiden isien eli lapsen isoisien nimet. Joskus jompikumpi vanhemmista saattoi kantaa patronyymien sijasta matronyymiä, jolloin myöhempi tutkija saa tietoonsa isoäidin nimen, mutta isoisän nimi jää tuntemattomaksi. Näin selville saatu tieto sukulaisuussuhteisiin perustuvasta nimikaimuudesta ei kuitenkaan pitäisi riittää nimistöntutkijalle.

Lisäksi tutkittavista henkilöistä pitää laatia joukkoelämäkerta, joka rakentuu heitä koskevasta genealogisesta tiedosta. Tällainen ”sukuselvitys” antaa tutkijalle kasteluetteloita monipuolisempaa ja tar-

kempaa tietoa lähisuvun nimistöstä. Joukkoelämäkerrallisen eli kollektiiviografi- sen tutkimusotteen hyödyntäminen vaatii enemmän aikaa ja vaivaa, mutta samalla se tarjoaa tutkijalle erittäin mielenkiintoisen mahdollisuuden perehtyä sukuyhteisöjen nimivalintoihin kokonaisuudessaan.

Tästä syystä esimerkiksi sukututkijalle avautuu erinomainen näköala oman sukunsa pitkän ajan nimivalintoihin siinä vaiheessa, kun tutkimustyö on edennyt parinsadan vuoden taakse.

Sukututkimuksellisen menetelmän käyttö auttaa tutkijaa kyseenalaistamaan muun muassa sen kansanperinteestä joskus turhan suoraviivaisesti tutkimuskirjallisuuteen siirretyn tiedon, että perheen vanhin poika olisi saanut väistämättä isänisänsä kaimanimen, seuraava äidinisän ja kolmas isänsä; tytöt nimettiin vastavasti isoätien ja äidin kaimoiksi. Tällainen nimeäminen ei käytännössä aina käynyt päinsä, sillä jo perheen lasten lukumäärä ja sukupuoli rajoittivat sitä, kuinka monelle heistä voitiin antaa perintönimi.

Sisäsuomalaisen maaseudun suvuissa nimikäytäntö ei ainakaan enää 1700-luvulla toteutunut kerrotun systemaattisesti, vaikka varhaisemmilla vuosisadoilla näin olisi saattanut tapahtua. Nimivalintoihin näyttäisivät jo varhain vaikuttaneen myös vanhempien henkilökohtaiset mieltymykset, elleivät muuten niin ainakin nimeä-

misjärjestyksen osalta. Vaikka suvun perintönimiä siis annettiin, ne saattoivat tulla perheen vanhimille pojille perintönä myös esimerkiksi sedältä tai serkkupojalta, eivätkä välttämättä isoisiltä.

Yksi tärkeä nimenannon osa-alue, joka on mahdollista tavoittaa aiempaa paremmin lähteistä joukkoelämäkerrallisen menetelmän avulla, on perheen naisten vaikutus nimivalintoihin. Lapsen nimeämistä on tutkimuksessa pidetty ennen muuta isän oikeutena.

Sukulaisuussuhteiden analysointi paljastaa, että naisillakin on varhaismodernina aikana ollut sanavaltaa nimiä valittaessa, ja myös heidän sukunsa nimet kelpasivat perintönimiksi. Tämä korostui erityisesti silloin, jos asuttiin lähempänä äidin kuin isän sukua.

Mikrohistoriallinen tutkimus osoittaa, että paikallistasolla ilmeni omia, myös valtakunnallisesta nimimuodista riippumattomia nimikulttuureita. Paikallisten nimimuotien syntyyn vaikutti varsinkin väestön keskinäinen sukulaisuus, joka tuotti moninkertaisia kaimuusketjuja eri sukupolvien välille. Oman suvun perintönimillä kun oli hyvin pitkään positiivinen kaiku maaseudun paikallisyhteisöissä.

SOFIA KOTILAINEN, tutkijatohtori, Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitos

